

Ніна Миколаївна Оверченко,

Комсомольська гімназія
імені В. О. Нижниченка
м. Комсомольськ,
Полтавська область, Україна

УДК 37.091.2

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СИСТЕМІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ КОМСОМОЛЬСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ ІМЕНІ В. О. НИЖНИЧЕНКА

В статті приведені приклади використання технології проектної діяльності як основи учебно-всвітательного процесу. Сьогодні необхідна школа, яка керує знаннями учеників, тому учебне заведення і вибрало в своїй роботі проектну діяльність. Вона як ніяка друга сприяє організації нової культури учебно заведення, розвиває творчі здібності дитини, об'єднує інтереси колективу і особистості, підвищує якість учебно-всвітательного процесу, розвиває самостійність учасників. Учебне заведення стає школою самореалізації і самоактуалізації особистості, а вся управлінська діяльність директора і його заступників направлена на виховання толерантної, креативної, конкурентоспроможної особистості.

Ключеві слова: метод проектів, проектна діяльність, організаційна культура, школа самореалізації, творчі здібності дитини, інтереси колективу і особистості, самостійність, креативність ученика.

An example of using of a new project technology as the basis of educational process of Komsomolsk gymnasium named after V. O. Nyzhnychenko is shown in this article.

Present demands such kind of school which regulates pupils' knowledge. That's why our educational institution has chosen the problem of project activity. This activity unlike the others promotes the organization of new culture of our educational institution, identifies the creative abilities of each child, unites the interests of a collectivity and a personality, increases the quality of educational process, develops the pupils' independence. Educational institution becomes a school of person's self-realization and self-actualization, and the whole management activities of Principal and Deputies Director direct the upbringing of tolerant, creative and competitive personality.

Key words: method of projects, project activities, organizational culture, school self, child's creative abilities, interests and collective identity, independence, creativity of a student.

Сьогодні суспільству, родині, дітям, дорослим потрібна нова освіта з новими філософією навчання і виховання, педагогікою, змістом, відносинами, навчальні заклади, що мають виховати щасливу людину, розвинути особистість.

Розвиток – наше кредо. До того ж не «загальний розвиток», а розвиток творчого потенціалу. Розвивати, плекати в дитині індивідуальне, самобутнє, посилятися при цьому на її природу та боятися втратити здібності – це шлях філософії виховання. Необхідно керуватися не заборонами, а природними бажаннями вихованців, повірити в первинність їхніх прагнень, робити добро і сформувати їхні прагнення в добро.

Шлях виховання йде через любов і духовність. Необхідно серйозно вчитися любити людину та життя і вчити цьому наших дітей, навчати їх жити без насильства і страху, будувати стосунки за законами гуманізму, дбайливого ставлення до людини і людського життя як вищої цінності. Ми маємо усвідомити і допомогти зрозуміти дітям, що без любові до людини і до життя не буде ні здорового суспільства, ні суспільного прогресу.

У зв'язку з цим у Комсомольській гімназії імені В. О. Нижниченка по-іншому функціонує технологія розвитку та виховання.

Перед нами поставили такі проблемні питання:

- Як впливати на особистість, не впливаючи?

- Як виховувати особистість, не виховуючи?

Відповідь є конкретною: саморозвиток і самореалізація особистості.

Метод проектів виник у 20-х роках минулого століття, отримав «друге дихання» нині. Спочатку його називали «методом проблем»: він виник і розвивався в межах гуманістичної філософії та освіти, педагогічних поглядах американського діяча Джона Дьюї (1859–1952). Засновником «методу проектів» вважають іншого американця – педагога В. Кілпатрика. У багатьох країнах світу проектна технологія набула широкого застосування й увійшла в педагогічну практику завдяки гуманістичній основі, раціональному поєднанню теоретичних знань з практичним умінням.

Це сучасний метод, що забезпечує високу результативність. Проектна технологія потребує використання вчителем сукупності дослідницьких, пошукових, творчих методів, прийомів, засобів.

Завдання проектною технологією – стимулювати інтерес учнів до певних проблем, що передбачають володіння певною кількістю знань через проектну діяльність, а саме – розв'язання однієї або багатьох проблем.

Успішно працюючи над впровадженням технології психолого-педагогічного проектування особистісно-розвивального змісту навчально-виховного процесу (автор В. О. Киричук), колектив навчального закладу розуміє, що бути традиційним навчальним закладом, що лише навчає, нам не можливо. Умови сьогодення вимагають бути навчальним закладом, що керує знаннями. У результаті цього кожен має стати менеджером власного життя і майбутнього.

Тому колектив обрав основним напрямом проектну діяльність. Управляти інноваційною діяльністю закладу означає забезпечити оптимальне його функціонування, узгодити зусилля учасників педагогічного процесу та перевести на більш високий якісний рівень.

В основі програми розвитку навчального закладу – цільові проекти – навчальні, виховні, методичні, організаційні, управлінські, матеріально-технічні. За терміном виконання вони бувають оперативні, річні, перспективні. Наприклад, колектив початкової школи працює над такими проектами: «Розвиток компетентностей учнів 1–4-х класів»; «Клубна діяльність в режимі продовженого дня – одна з активних форм самореалізації особистості»; «Мистецтво – сила краси, пізнання – успіх»; науково-пошукове товариство «Промінці»; клуби: «Промінчики», «Юні поети», «Краплинка», «Добро», «Ким бути?», «Контакт»; проекти: «Від зернини – до хлібини», «Лицарі ввічливості», «Вода – це наш скарб, це життя, це власність наших дітей», «Від рідного порога – безпечна дорога», «День матері», «Шляхами Тарасової долі та інші».

Наш навчальний заклад через швидкі зміни умов оточення готується до нових цілей, готовий до співпраці та управління змінами. У закладі створено умови для конструктивного розв'язання суперечностей. Він спроможний до вільного спілкування та відкритої комунікації. Для персоналу існують

сприятливі умови для зростання та самовдосконалення. У ньому кожен відчуває причетність до проектування майбутнього.

Ми розуміємо, що молоде покоління повинно бути здатним повноцінно жити й активно діяти в новому світі. Формування нового громадянина правової держави можливе в умовах удосконалення освітнього процесу та його учасників, в умовах його підтримки з боку суспільства.

Існує велика кількість компонентів, що можуть зробити навчальний заклад успішним, але незмінним залишається одне – учень і вчитель завжди з ним вічна-віч. Є чимало питань: Як удосконалити себе як учителя? Як готувати учня до життя? Яка особистість потрібна суспільству сьогодні? Чого і як навчити? Як виховувати? Відповідей також багато. Та доречніше йти власним шляхом, поєднуючи здоровий глузд, досвід, знання, вміння й вимоги сучасної педагогічної нормативної бази. Це складний процес, але життя вимагає змін. Сучасні учителі пропонують різні прогресивні підходи до навчання та виховання.

З 10 по 14 лютого 2014 року з метою підвищення якості виховної діяльності, через створення умов для спільної творчості класних керівників та учнів, розвиток освітніх, інформаційних та соціально-комунікативних компетентностей учнів та впровадження проектною методикою й технологією у виховний процес було проведено тиждень проектною діяльністю, в якому взяли участь учні 3–10-х класів.

У кожного вчителя, класного керівника власний, неповторний шлях філософії виховання. Кращі надбання виховної системи зі своїми вихованцями продемонстрували класні керівники: Юлія Валентинівна Шут (7-Г клас) провела заняття з теми «Від особистості в колективі до колективу особистості»; класний керівник 7-А класу Таїсія Іванівна Онопрієнко презентувала волонтерський проект «Людина починається з добра»; класний керівник 3-А класу Зінаїда Яківна Дроник запросила у мандрівку «Шляхами Тарасової долі»; заняття в клубі толерантності «Мистецтво спілкування» з теми «Хто слово знає, той долю має» провела класний керівник 9-Г класу Тетяна Юріївна Кушнір, досвідом з арт-терапевтичної роботи з підлітками поділилися соціальний педагог Оксана Володимирівна Урода та практичний психолог Світлана Володимирівна Ткаченко через заняття в майстерні «Гармонія краси». Незабутнє враження під час презентації проекту «Моя доля в історії навчального закладу», присвяченого 40-річному ювілею нашого навчального закладу, викликали екскурсоводи музею випускниці 11-А класу Євгенія Саболдашна та Лоліта Назаренко.

Головний зміст діяльності навчальних закладів у сучасних умовах полягає в тому, щоб сформувати нову виховну та навчальну політику, налагодити вдалу систему зовнішньої та внутрішньої комунікації, нову організаційну культуру закладу. Така політика повинна мати кінцеву мету: формування вільної, творчої та самостійної особистості, здатної до змін інноваційного характеру, самовдосконалення, перспективи,

демократичного керівництва, зовнішньої та внутрішньої комунікації, готовою до таких змін.

Навчальний заклад повинен стати школою самореалізації та самоактуалізації особистості. Головна мета – виявити творчі здібності дитини, а це потребує оновлення змісту й форми професійної діяльності педагогічних працівників, модернізації системи виховної діяльності. Тому основою системи виховної діяльності є організаційна культура типу «задача» («матриця»). Це дає можливість кожному розвиватися, відчувати себе членом команди, поєднувати інтереси колективу та особистості, перетворити процес роботи на діяльність співучасників, де є конкретна мета й підтримка.

На думку В. Сухомлинського, спільна діяльність класних керівників спрямована на створення школи радості для дитини, школи спокою для батьків та школи творчості для вчителя. Тому проектна діяльність дає змогу вирішити питання діяльності навчального закладу з такою організаційною культурою.

Проекти – це зміни. Вони змінюють, модифікують, перетворюють наше життя. Для їх реалізації необхідні енергія, творчий підхід і активність.

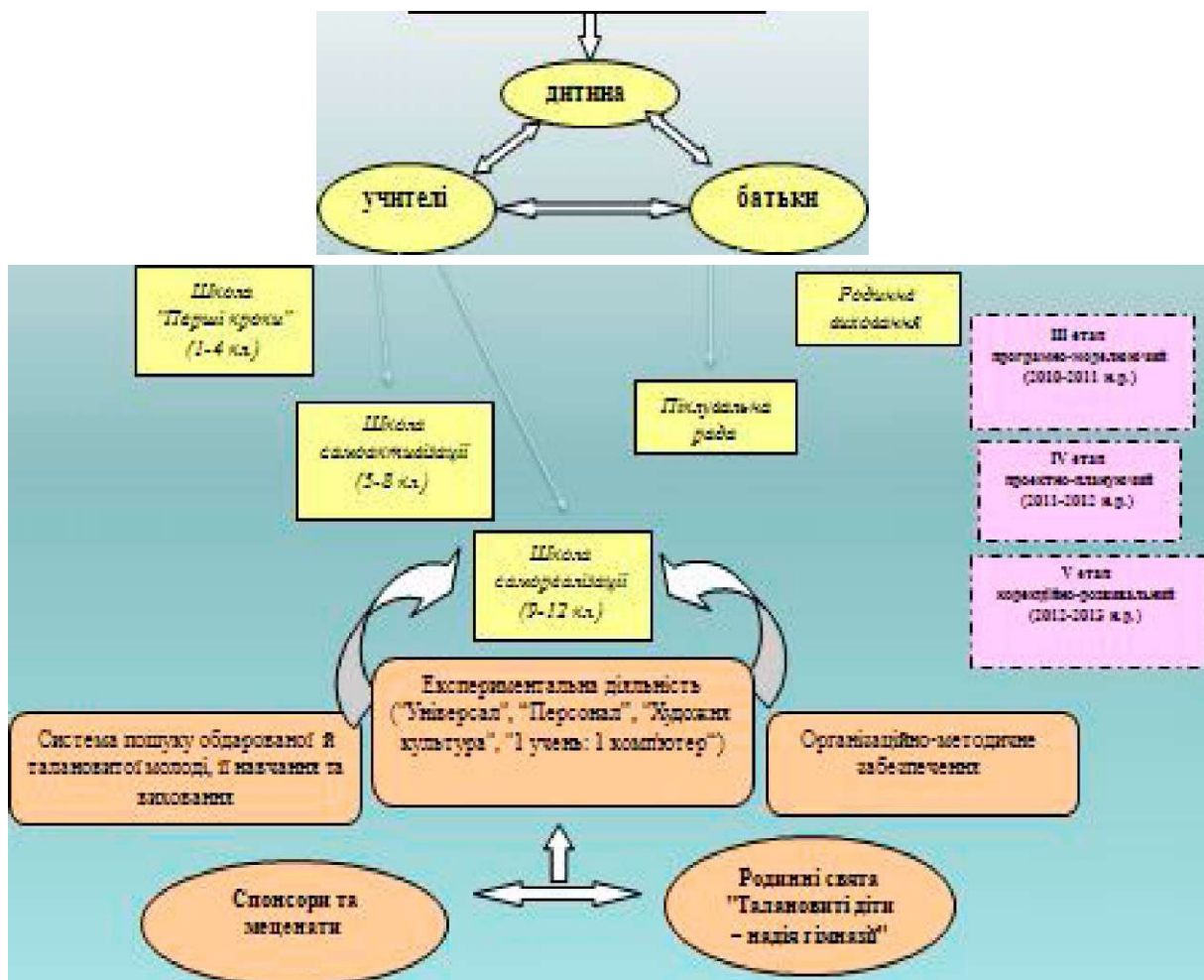
Під час професійної діяльності вчителі мають враховувати внутрішні та зовнішні умови, в яких розвивається особистість.

Дитинство – це повноцінний період людського життя. Тому завдання методу проектів – дати дитині не лише знання, що знадобляться їй у майбутньому, а й знання, уміння та навички, здатні допомогти їй жити в сучасному світі. Тому навчання має відповідати принципам життєвості, близькості до дитини та її безпосередніх інтересів.

Метод проектів надає великої значущості принципу самостійності учня. Увага дітей постійно зосереджена, від них вимагають систематичної активної діяльності, вони повинні визначити програму занять та інтенсивно її виконувати.

Виховна система діяльності, де послідовно застосовується метод проектів, виглядає як серія взаємопов'язаних проектів, що передбачають розв'язання цікавих і корисних життєвих завдань. Це відбувається на основі комплексної реалізації педагогічних принципів: *самостійності, дослідно-пошукової діяльності, інтегрованих знань, співпраці дітей та дорослих, взаємозв'язку з навколишнім*

План розвитку ІШВІШ

світом тощо. Основне навантаження з виконання проекту має учень, а класний керівник або вчитель виконує роль консультанта, надає методичну допомогу, здійснює проміжний контроль. Важливо активізувати учнів до роботи над проектом, зважаючи на такі аспекти: цікавість, актуальність та практичність теми.

Проектна діяльність реалізується з урахуванням послідовно виокремлених етапів: ціннісно-орієнтованого, конструктивного, оцінювально-рефлексивного, презентативного.

Під час презентаційного етапу відбувається захист проекту. Презентація – результат індивідуальної діяльності та діяльності різних груп, підсумок індивідуальної та загальної роботи. Захист проекту відбувається як в ігровій формі (круглий стіл, прес-конференція, суспільна експертиза), так і в неігровій.

Учні не лише представляють результати й висновки, а й описують прийоми, за допомогою яких було отримано інформацію, розповідають про проблеми, що виникли під час виконання проекту, демонструють набуті знання, вміння, творчий потенціал, духовно-моральні орієнтири. На цьому етапі учні здобувають і демонструють досвід представлення підсумків власної діяльності.

Під час захисту проекту виступ має бути коротким, вільним. На етапі презентації учні долучаються до дискусії щодо проектів, конструктивно ставляться до критики своїх суджень, визнають право на існування різних поглядів на вирішення однієї проблеми, усвідомлюють свої досягнення та окреслюють нез'ясовані питання, перспективи роботи над певним проектом.

Зміни у навчальному процесі, впровадження в усіх формах навчальних занять методів проектно-проблемного навчання сприяє формуванню творчого активного учня, який вчиться самостійно здобувати знання, вдосконалюватися у вибраній кваліфікації, творчо керувати діяльністю в майбутньому.

Особистість розвивається тоді, коли створено можливості діяти й самовдосконалюватися. Отже, серед інноваційних методик і технологій метод проектів посідає чільне місце. Уміння користуватися проектною технологією є показником високої кваліфікації вчителя, класного керівника, його інноваційного мислення, креативних здібностей, орієнтації на особистісний і професійний розвиток дитини в процесі навчання.

Про те, яку важливу роль відіграє проектна діяльність у роботі заступників директора з виховної роботи, ми переконалися, коли почали працювати над створенням проекту «Моя доля в історії навчального закладу», присвяченого 40-річному ювілею, який ми святкували у листопаді 2013 року. Кожен класний керівник працював над міні-проектом, а результатом цієї діяльності стало відкриття музею навчального закладу.

Управлінська діяльність заступника – це одна з основних ланок організації навчально-виховного процесу. Чітке, конкретне планування навчально-виховної діяльності закладу є важливою умовою його успіхів, оскільки забезпечує цілеспрямованість в діяльності підрозділів, створює умови для організації педагогічного та учнівського колективів, раціонального використання часу й інших можливостей та резервів.

Швидкий перебіг часу потребує нових підходів у діяльності заступника директора. Нині у навчально-виховний процес упроваджують нові освітні технології. На що ж вони мають бути спрямовані? Насамперед на ефективність педагогічного процесу, вдосконалення майстерності й творчої діяльності вчителів, вироблення навичок самостійної пошукової діяльності учнів, на виховання толерантної, креативної, конкурентоспроможної особистості.

Різні інформаційні джерела засвідчують, що ці технології можна застосовувати у діяльності з класними керівниками, підготовці виховних годин, педагогічних рад, методичних заходів, засідань методичних об'єднань, уроків та інших заходів.

Таким чином, проектна діяльність нерозривно пов'язана з поняттям «творчість». Адже завдання вчителя, класного керівника в професійній діяльності з дітьми полягає у творчому розвитку їх, наданні максимальної самостійності, виявленні потенційних можливостей, стимулюванні пошукової та дослідницької активності.

Використані літературні джерела

1. Бурков В. М., Новіков Д. А. Як управляти проектами / В. М. Бурков, Д. А. Новіков. – М.: Сінтег-ГЕО, 1997 – 188 с. – С. 11.
2. Галицький О. Навчаємо і виховуємо / О. Галицький // Проектна діяльність у школі. – К.: Шк. світ, – 2007. – С. 79–86.
3. Гусь І. М., Калмиков І. В. Метод проектів / І. М. Гусь, І. В. Калмиков // Управління школою. – 2005.
4. Килпатрик В. Х. Метод проектів: Применение целевой установки в педагогическом процессе / В. Х. Килпатрик; Пер. с англ. изд. Е. Н. Янжул – Л.: Блокгауз–Ефрон, 1925. – С. 43.
5. Киричук В. О. Управління розвитком особистості учня засобами педагогічного проектування: Монографія / В. О. Киричук. – К.: Інформаційні системи, 2009. – 164 с.
6. Новіков А. М., Новіков Д. А. Освітній проект (методологія освітньої діяльності) / А. М. Новіков, Д. А. Новіков. – М.: «Егвес», 2004. – 120 с.